

JUSTIZIAREN ZENBAKI EROAK

Gaur, ordenagailuaren pantaila aurrean eserita, nire burua pentsamenduetan galdua aurkitzen dut. Ikasturte luze honetan ahalegin handia egin dut eta argi daukat zer ikasi nahi dudan Batxilergoaren ondoren. Badakit nota altuak behar ditudala nire etorkizuna ziurtatzeko eta amets horiek gauzatzeko, baina prest ikusten naiz aurrera jarraitzeko. Aldiz, nire lagun onenaren egoera ikusterakoan, zalantzak sartzen zaizkit.

Nire lagun onena bikaina da filosofia bezelako ikasgaietan, bere gogoetak sakonak eta originalak dira; hitz bakoitza nekez idazten du eta transmititu nahi duen mezua transmititzea lortzen du beti, baina aplikazio berri bat instalatu dutenetik gauzak aldatu dira berarentzat. Institutoko zuzendaritzak ezarri duen app-ak produktibitatea zenbatzen du eta bere lanak modu desegokian ebaluatzen ditu. Beti ondorioztatzen du bere lana ez dela eraginkorra, pentsatzeko leihotik begiratzen duelako, inspirazio kolpeka idazten duelako eta tarte luzeetan “aktibo” ez dagoelako. Horrek, azken notaren %20a kaltetzen dio.

Nire kasua ez da berdina: app-ak nire lana beti positiboki ebaluatzen du, eta horrek segurtasuna bermatzen dit, baina egoera honetan nire laguna ez da bakarra: beste ikasle batzuk ere arazo berdina dute eta nik, beraien ahalmena eta originaltasuna modu okerrean baloratzen dela uste dut.

Ezarritako aplikazio honengatik, ikasle talde batek sabotaje sinboliko bat antolatu du: app-a deskonektatuko dute ikasturteko hirugarren ebaluazioan, injustizia hau salatzeko eta sistemari aurre egiteko. Parte hartzean pentsatzen ari naiz, baina horrek nire azken notaren %20a galtzea ekarriko luke, nire etorkizuna arriskuan jarritz.

Familia hurbilak esan dit: “ Ez sartu istiluetan zuri eragiten ez dizun zerbaitengatik; jokatu modu heldu eta arrazionalen.” Hitz hauek gogoetan lehertzen dira. Zure etorkizuna arriskatzeko zilegi al da kausa galdua edo ezin lortu baten alde? Zerrek du balio handiagoa: zure etorkizuna bermatzeak ala justizia defendatzeak?

Hausnarketa honek ez du erantzun errazik. Bi bide daude, eta bakoitzak bere izaera, arrisku eta balio moralak ditu. Injustiziari aurre egin beharko nioke? Edo sistemara moldatuko naiz nire etorkizuna babesteko?

Lehendabizi, parte hartzea aukeratzen badut, badakit nire burua arriskuan jartzen dudala. App-a deskonektatzea ekintza sinbolikoa da, bai, baina sinbolo horrek esanahi sakona du : ez dudala onartzen pertsonak zenbakietara murriztea, ezta pentsatzeko, gelditzeko edo sortzeko modu bakarra dagoela sinistea ere. Ekintza honek ez du sistema berehala

aldatuko, baina galdera bat mahai gainean jarriko du, eta galderak dira benetako aldaketaren hasiera.

Aukera honek nire etorkizun akademikoa kolokan jartzen du, eta horrek egia esanda beldurra ematen dit. Beldurra, azken batean, gizatiarra da. Baina beldur horren azpian beste galdera bat sortzen da: zertarako balio du etorkizun “seguru” batek, bidegabekeria baten gainean eraikia badago?

Gainera, sabotajearen parte hartzeak badu beste dimentsio bat ere: elkartasuna. Ez naiz bakarrik nire lagunaren alde ari, baizik eta gizarteak baztertzen dituen pentsatzeko modu guztien alde. Gaur app-ak, leihotik begiratzen dutenak edo isiltasunean pentsatzen dutenak zigortzen ditu; bihar, agian, beste desberdintasun bat zigortuko da. Horregatik, ekintza hau ez da momentuko haserre bat, baizik eta mezu argi bat: ez dugu onartzen normaltasun bakar bat inposatzea.

Hemen sortzen da galdera garrantzitsuena: eroak sistema honi aurre egiten diogunak gara? Ala benetako injustizia ikusi eta ezer ez egiten dutenak? Gizarteak askotan, “zoro” deitzen dio erosotasuna arriskuan jartzen duenari, baina agian zoramenik handiena pentsatu gabe dena ondo dagoela onartzea da, nahiz eta badakigun ez dela horrela.

Bigarren aukera segurua da: sabotajearen ez parte hartzea, nire etorkizuna bermatzea eta nota altuak izatea. Horrela, erosotasuna lehenesten dut eta nire burua arriskuetatik babesten dut. Sistema bidegabea izan daiteke, baina nire etorkizuna babestu nahi baldin badut, jarrera zintzoa eduki beharko dut.

Hemen beste dilema etikoa sortzen da: bide segurua aukeratzeak justizia zapaltzea suposatzen du. Gizarteak kanpo ikuspegitik “normal” eta onargarria deritzen horretan bat egitea, zure kontzientzia eta printzipioak baztertuz. Gizarteak bere ikuspegiaren barrutik ateratzen den oro “ero” etiketa jartzen dio. Erosotasuna lehenesten dugunean, gure burua eta gizartearen etika zapaltzen ditugu. Horregatik, aukera segurua ez da beti etikoena.

Bi aukera hauek sakon aztertzean, konturatzen naiz erabakia ez dela soilik pertsonala, baizik eta gizartearen aurreiritzi eta balioen aurkako hausnarketa. Lehen aukerak ausardia eta justizia defendatzen ditu eta bigarrenak erosotasuna eta segurtasuna lehenesten ditu. Biak zilegiak dira, baina bakoitzak balio etiko desberdinak dakartza. Hausnarketa sakonean, gizarteak askotan kanpo ikuspegitik bere normaltasuna defendatzen du, eta horretatik kanpo dagoena “ arraroa “ deritza. Nire lagunaren kasuak erakusten du benetako balioa ez dela

produktibitatearen edo arau jarraitzailearen arabera neurtzen, baizik eta pentsamendu kritikoan, askatasunean eta printzipioen alde ausart jokatzeari.

Hausnarketa guztien ondoren, eta bi aukerak sakon aztertu ondoren, parte hartzea erabakitzen dut. Ez da erabaki erraza, ezta arrazionalena gizarteak ulertzen duen zentzu praktikoan, baina bai zintzoena nire kontzientziarekin. Badakit app-a deskonektatzeak nire azken notaren zati bat galtzea ekarriko duela, eta agian nire etorkizun akademikoa zaildu duela, baina uste dut etorkizun bat ezin dela benetan duina izan, injustizia baten gainean eraikitzen bada.

Parte hartzea ez da sistema berehala aldatzeko bermea, baina ez dut isilik geratu nahi. Isiltzea, kasu honetan, onartzea izango litzateke: onartzea pertsona batzuk zigortuak izatea pentsatzeko moduagatik, gelditzeko beharraz edo sortzeko erritmo propioagatik. Parte hartzeak nire lagunaren alde egitea esan nahi du, baina baita gizarte honek neurtu nahi ez duen balio guzti horien alde ere.

Orain argiago ikusten dut “eromena” zer den. Eromena ez da sistema zalantzan jartzea, baizik eta sistema bidegabe baten barruan lasai ibiltzea. Eromena ez da arriskua hartzea, baizik eta injustizia ikusi eta ezer ez egitea. Horregatik parte hartzea hautatzen dut, nahi eta ondorioak izan, benetako zentzua hor baitago: nire burua ez traizionatzea eta gizartearen “normaltasuna” zalantzan jartzea. Gainera, gero eta argiago dut eromena askotan etiketa eroso bat dela gizarteak bere burua justifikatzeko erabiltzen duena. Gizartearen arauak zalantzan jartzen duenari “ero” deitzen zaio, horrela bere galderak isilarazten dituzte. Eromenak ez duelako benetan beldurtzen: beldurtzen duena pentsamendu kritikoak dira, desobedentzia kontzienteak eta arauak bidezkoak ez direla erakusten duen jarrera.

Azken batean, erabaki honek ez du soilik nire ikasturtea markatuko, baizik eta nor naizen eta nolako gizarte baten parte izan nahi dudana. Agian gaur “ero” deituko didate, baina badakit biharko gizarteak aurrera egiten badu, gaur ausartak izan garelako izango dela, ez gaur isilik geratu garelako.

Gaur nire kontzientziaren alde ausartzen naiz, horrek biharko besteek ere zalantza egiteko bidea emango duelako.